

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ КАВОВОГО БІЗНЕСУ

Шикіна О. В., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри туристичного та готельно-ресторанного бізнесу, Одеський національний економічний університет, м. Одеса, Україна
e-mail: katzchen.gusyeva@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5294-3367>

Дикий П. Д., викладач кафедри туристичного та готельно-ресторанного бізнесу, Одеський національний економічний університет, м. Одеса, Україна
e-mail: pavel_d2005@ukr.net
ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-8929-045X>

***Анотація.** Стаття присвячена аналізу сучасних тенденцій розвитку кавового бізнесу у глобальному масштабі, зокрема динаміці виробництва та споживання кави, структурним змінам у ланцюгах постачання, ціновим коливанням та інноваційним підходам до просування продукції. Основну увагу зосереджено на впливі кліматичних факторів, технологічної модернізації, розширенні асортименту, підвищенні вимог до якості сировини та формуванні міжнародних стратегічних альянсів. Розглянуто ключову роль провідних світових виробників, експортерів та імпортерів, зокрема з позицій стабільності постачання, формування брендів та орієнтації на сталий розвиток. Мета дослідження – визначити основні тенденції розвитку кавового бізнесу та ключові фактори його динаміки у глобальному та національному контекстах. Методи дослідження охоплюють аналітичний, статистичний та порівняльний підходи. Застосовано контент-аналіз публікацій та галузевих звітів, статистичний аналіз даних щодо виробництва, споживання та цін на каву. Запропоновано рекомендації для вітчизняних підприємств щодо підвищення конкурентоспроможності, адаптації до світових трендів та впровадження інноваційних рішень. Отже, дослідження сприяє глибшому розумінню трансформаційних процесів у кавовій індустрії, формуючи теоретичну основу для розробки стратегічних управлінських рішень.*

***Ключові слова:** кава, кавовий бізнес, глобальні тенденції, конкурентоспроможність, інновації.*

COFFEE BUSINESS DEVELOPMENT TRENDS

Shykina V. Olga, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Department of Tourism, Hotel and Restaurant Business, Odesa National Economic University, Odesa, Ukraine
e-mail: katzchen.gusyeva@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5294-3367>

Dykiy D. Pavlo, Teacher, Department of Tourism, Hotel and Restaurant Business, Odesa National Economic University, Odesa, Ukraine
e-mail: pavel_d2005@ukr.net
ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-8929-045X>

***Abstract.** This article presents a comprehensive analysis of current trends shaping the global coffee business. By examining the complex interplay of factors influencing both production and consumption, the study sheds light on the evolving dynamics of coffee supply chains, shifts in consumer preferences, fluctuations in international prices, and the rise of innovative approaches to product promotion. Particular attention is given to how climate variability affects crop yields, quality, and reliability of supply, as well as the role of technological modernization in enhancing efficiency, traceability, and sustainability throughout the value chain.*

The research also delves into the ongoing diversification of coffee assortments, reflecting the increasing demand for specialty varieties and ethically sourced products. Stricter quality standards, coupled with growing interest in certification schemes and transparency, drive producers and exporters toward continuous improvement. In this context, the formation of international strategic alliances among growers, processors, and distributors emerges as a key mechanism for stabilizing supply, strengthening brand recognition, and addressing the heightened expectations of global markets. Leading coffee-producing nations, together with prominent exporters and importers, shape the international competitive environment and influence the strategic decisions of all actors involved.

Building on a solid theoretical framework, the study offers recommendations for domestic enterprises seeking to elevate their competitive position, adapt to rapidly changing global conditions, and incorporate innovative business solutions. Emphasis is placed on fostering resilience in the face of climate pressures, enhancing value addition through advanced processing techniques, and refining marketing strategies to align with evolving consumer values. The findings thereby contribute to a deeper understanding of transformation processes within the coffee industry and provide a conceptual basis for formulating informed, forward-looking management decisions that can guide sustainable growth and long-term profitability in an increasingly interconnected and dynamic marketplace.

***Key words:** coffee, coffee business, global trends, competitiveness, innovation.*

JEL Classification: D120, L100

Постановка проблеми. Сучасний кавовий бізнес перебуває у стані динамічних змін під впливом кліматичних, економічних, технологічних та споживчих чинників. Світовий ринок кави характеризується складною структурою ланцюгів доданої вартості, у яких виробники, експортери та імпортери визначають кінцеву пропозицію. Кліматичні зміни, цінові коливання, технологічні інновації та маркетингові стратегії впливають на ефективність і гнучкість управління. Нестача систематизованого розуміння цих процесів ускладнює ухвалення стратегічних рішень і адаптацію до нестабільного середовища. Отже, виникає потреба у науково-обґрунтованому підході до вивчення тенденцій кавового бізнесу, що сприятиме розробці ефективних управлінських рішень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковій літературі та аналітичних оглядах останніх років простежується зростаючий інтерес до вивчення розвитку кавового ринку, його структурних особливостей, динаміки споживання та впливу зовнішньоекономічних чинників. Дослідники зосереджуються на ідентифікації ключових тенденцій, що визначають характер трансформації галузі, а також на формуванні рекомендацій для підвищення конкурентоспроможності вітчизняних операторів кавового бізнесу. Так, у праці А. В. Вітюка та А. О. Залевської [1] представлено комплексний аналіз розвитку ринку кавових напоїв в Україні, який охоплює питання динаміки попиту, структурних зрушень у пропозиції, а також ролі інноваційних продуктів та маркетингових стратегій. Автори наголошують на змінах у споживчій перевагах, підвищенні попиту на спеціальні сорти кави та зростаючій ролі дрібних локальних обсмажувальників, які розширюють асортиментну пропозицію. Дослідження О. Громика [2] доповнює картину аналізом сучасного стану кавової індустрії з урахуванням інноваційних підходів у ресторанному та готельному консалтингу. У цій роботі підкреслюється значення технологічних оновлень, удосконалення логістики, підвищення ролі онлайн-продажів і формування довгострокових партнерських відносин між учасниками ринку для забезпечення стійкого розвитку та гнучкого реагування на глобальні виклики.

Отже, огляд досліджень і публікацій свідчить про комплексний характер проблематики, багатомірність чинників впливу та необхідність системного підходу до оцінки тенденцій розвитку кавового бізнесу в Україні.

Відокремлення невіршених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на значний прогрес у дослідженні світового кавового бізнесу, залишаються окремі аспекти, які ще не отримали належного висвітлення. Недостатньо досліджено механізми трансформації структур глобальних ланцюгів постачання кави під впливом зміни споживчих вподобань, зокрема щодо етичного та органічного виробництва. Крім того, не розроблено дієвих методичних підходів до оцінки стратегічних альянсів між виробниками, переробниками і постачальниками, які б враховували одночасно цінові ризики, соціально-екологічні стандарти та ефективність розподілу ресурсів.

Мета дослідження. З урахуванням ідентифікованих проблем у розвитку кавового бізнесу постає завдання визначити ключові чинники формування глобальних тенденцій, визначити інструменти ефективного управління бізнес-процесами у кавовій індустрії України та прийняття стратегічних рішень в умовах зростання світових цін на сировину.

Основний матеріал. Кава є одним із найпопулярніших напоїв у світі. Гарячі та холодні кавові напої можуть бути виготовлені з різних сортів зерен і подаватися в багатьох формах, таких як еспreso, капучино, американо тощо. Два основних види кавових зерен – арабіка та робуста. Завдяки вмісту кофеїну багато людей п'ють каву, щоб отримати заряд енергії; проте вважається, що вона також може мати корисні для здоров'я властивості, такі як зниження ризику раку печінки, захист від хвороби Паркінсона та загальне поліпшення роботи серця.

В Україні споживачі стають більш обізнаними щодо різноманітності кавових напоїв та їхніх властивостей. Це стимулює розвиток кавового бізнесу, оскільки підприємці прагнуть задовольнити зростаючий попит на якісну каву та нові способи її приготування. Зростає популярність спеціальних сортів кави та альтернативних методів заварювання, що відповідає світовим тенденціям та сприяє формуванню унікальної кавової культури в країні [1].

У таблиці 1 відображено десятку провідних країн, що експортують та імпортують каву у 2023 році, виміряну в мільйонах доларів США. Аналіз цих даних дозволяє виявити ключові тенденції та особливості світового ринку кави, а також роль окремих країн у глобальному ланцюжку постачання цього продукту.

Насамперед Бразилія є беззаперечним лідером серед експортерів кави з обсягом експорту 7 350,81 млн. доларів США. Це підтверджує статус Бразилії як найбільшого виробника

кави у світі, що зумовлено сприятливими кліматичними умовами та масштабними кавовими плантаціями. Високий обсяг експорту Бразилії суттєво впливає на глобальний ринок, формуючи цінові тенденції та забезпечуючи стабільність постачання [2].

Таблиця 1

Провідні країни, що експортують та імпортують каву в усьому світі
у 2023 році (у мільйонах доларів США)

Місце	Експорт кави		Імпорт кави	
	країна	млн. дол. США	країна	млн. дол. США
1	Бразилія	7 350,81	США	8 201,73
2	Швейцарія	3 641,66	Німеччина	4 121,38
3	Німеччина	3 498,17	Франція	3 272,28
4	Нідерланди	1 199,69	Італія	2 478,69
5	США	1 193,49	Канада	1 735,03
6	Канада	763,21	Японія	1 560,66
7	Польща	538,69	Нідерланди	1 554,62
8	Мексика	433,83	Іспанія	1 392,3
9	Велика Британія	234,33	Велика Британія	1 327,11
10	Чехія	228,1	Швейцарія	1 244,08

Джерело: складено авторами за матеріалами [3; 4]

Швейцарія, посідаючи друге місце серед експортерів із показником 3 641,66 млн. доларів США, є цікавим випадком. Незважаючи на відсутність власного виробництва кавових зерен, Швейцарія є важливим центром торгівлі, переробки та реекспорту кави. Це обумовлено наявністю в країні великих транснаціональних компаній, які спеціалізуються на торгівлі сировинними товарами, а також розвинутою фінансовою інфраструктурою.

Німеччина займає третє місце серед експортерів (3 498,17 млн. доларів США), та друге місце серед імпортерів (4 121,38 млн. доларів США). Це свідчить про її роль як важливого хаба в європейській торгівлі кавою. Німеччина імпортує значні обсяги сирової кави для переробки та подальшого експорту готової продукції. Розвинена промислова база та логістика сприяють такій активній участі країни у світовому кавовому бізнесі.

США є найбільшим імпортером кави з обсягом 8 201,73 млн. доларів США, що відображає високий рівень споживання кави в країні. Водночас США входять до п'ятірки найбільших експортерів (1 193,49 млн. доларів США), що може бути пов'язано з реекспортом та експортом переробленої кави. Це вказує на інтегрованість американського ринку у глобальні процеси торгівлі кавою [3].

Нідерланди та Канада також фігурують у топ-10 як експортерів, так і імпортерів. Їх роль полягає у функціонуванні як транзитних та переробних центрів. Нідерланди, зі своїм великим портом Роттердам, є важливим логістичним вузлом для постачання кави до Європи.

Франція, Італія, Японія та Іспанія входять до списку найбільших імпортерів, але не фігурують серед експортерів. Це свідчить про те, що ці країни є великими кінцевими споживачами кави з розвинутою культурою її споживання. Особливо це помітно в Італії, відомій своїми кавовими традиціями та впливом на світову кавову культуру.

Польща, Мексика, Велика Британія та Чехія мають помірні обсяги експорту кави. Велика Британія також є значним імпортером (1 327,11 млн. доларів США), що вказує на високий рівень внутрішнього споживання.

Важливо зазначити, що деякі країни, такі як Швейцарія та Німеччина, незважаючи на відсутність власного виробництва кавових зерен, відіграють ключову роль у світовій торгівлі кавою завдяки розвиненій інфраструктурі, фінансовим послугам та технологіям переробки.

Аналізуючи ці дані, можна зробити висновок про високу ступінь глобалізації кавового ринку, де виробництво, переробка та споживання кави розподілені між різними регіонами світу. Країни-виробники, такі як Бразилія, забезпечують сировину, тоді як країни з розвинутою економікою та інфраструктурою займаються переробкою, маркетингом та дистрибуцією кавової продукції.

Цей розподіл ролей створює складну мережу взаємозалежностей, де економічні, політичні та соціальні фактори в одній країні можуть мати вплив на глобальний ринок кави. Для країн, що прагнуть увійти на цей ринок або посилити на ньому свою позицію, важливо враховувати ці глобальні тенденції та шукати ніші для розвитку, наприклад, спеціалізуючись на органічній каві, справедливій торгівлі або інноваційних продуктах на основі кави.

Загалом, представлена таблиця ілюструє складну структуру світового ринку кави, підкреслюючи роль як традиційних виробників, так і країн, що спеціалізуються на переробці та торгівлі. Розуміння цих процесів є ключовим для ефективного управління бізнес-процесами у кавовій індустрії та прийняття стратегічних рішень на міжнародному рівні.

Основними виробниками кави є країни Латинської Америки, Африки та Азії. Бразилія залишається найбільшим виробником, забезпечуючи значну частину світового ринку. В'єтнам, Колумбія та Індонезія також входять до числа провідних виробників. Зростання попиту на каву в Китаї та Індії стимулює розширення плантацій і впровадження сучасних агротехнологій (див. Рис. 1).

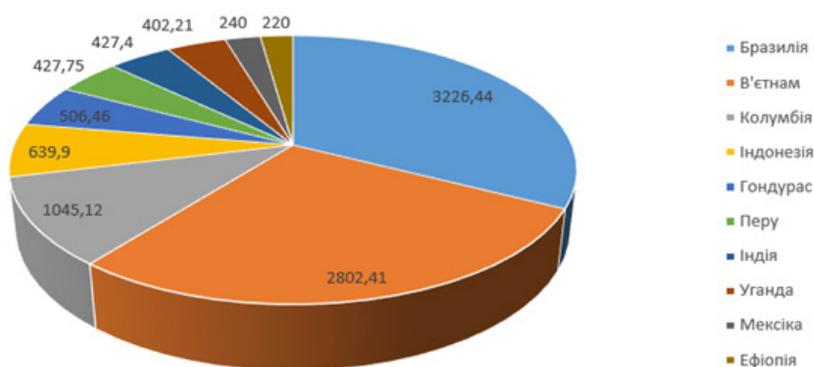

Рис.1. Обсяги експорту кави по всьому світу в січні 2022 року в розрізі провідних країн (в 1000 мішків по 60 кг)

Джерело: складено авторами за матеріалами [5]

Ці дані відображають обсяги експорту кави провідними країнами світу в січні 2022 року у перерахунку на тисячі 60-кілограмових мішків.

Насамперед лідером за обсягами експорту кави є Бразилія з показником 3226,44 тис. мішків, що суттєво перевищує обсяги експорту інших країн. Домінуюче становище Бразилії зумовлене поєднанням кліматичних, географічних та агротехнологічних переваг, а також історично сформованою спеціалізацією у кавовому секторі. Цей факт підтверджує роль Бразилії як найбільшого виробника і експортера кави на світовому ринку, впливаючи на цінові тенденції та стабільність постачань.

Другою країною за обсягами експорту кави є В'єтнам із 2802,41 тис. мішків. В'єтнам останніми десятиліттями суттєво зміцнив свої позиції завдяки інтенсифікації виробництва, орієнтації на робусту як менш вибагливий до умов сорт кави та активній підтримці з боку держави. Цей показник відображає стратегічний розвиток кавової галузі В'єтнаму та її дедалі більшу значущість на світовій арені [5].

Третє місце посідає Колумбія з 1045,12 тис. мішків. Колумбійська кава відома своїми якісними характеристиками, м'яким смаком та ароматом, а присутність країни у першій трійці експортерів свідчить про високий попит на преміум-сегмент. Хоча Колумбія значно поступається Бразилії та В'єтнаму за обсягами експорту кави, її конкурентна перевага полягає у репутації та марочних характеристиках продукції.

Серед інших країн-експортерів вирізняються Індонезія (639,9 тис. мішків) та Гондурас (506,46 тис. мішків). Індонезія є значним виробником робусту, а Гондурас – одним з ключових постачальників кави з Центральної Америки. Їх присутність у рейтингу підтверджує важливість регіональної диверсифікації світового ринку кави, де різні країни можуть задовольняти попит на різні види зерен і профілі смаку.

Перу (427,75 тис. мішків), Індія (427,4 тис. мішків), Уганда (402,21 тис. мішків), Мексика (240 тис. мішків) та Ефіопія (220 тис. мішків) належать до групи постачальників із меншими обсягами експорту. Водночас їх присутність у десятці найпотужніших експортерів свідчить

про глобальний характер ринку кави. Такі країни, як Перу та Ефіопія, відомі виробництвом арабіки високої якості, що часто використовується у спеціалізованих кав'ярнях та гурманських сумішах, тоді як Індія та Уганда покращують свої позиції розширюючи виробничі площі і впроваджуючи нові технології.

Споживачі все більше цінують якість та різноманітність кавових напоїв. Зростає популярність спеціальності кави, органічної та справедливої торгівлі (Fair Trade). Кав'ярні пропонують унікальні сорти та методи приготування, задовольняючи вимоги вибагливих клієнтів. Онлайн-продажі кави та підписки на доставку стають все більш популярними, особливо після пандемії COVID-19. Це дозволяє споживачам отримувати якісну каву безпосередньо вдома, що стимулює розвиток електронної комерції у цій галузі.

Дані про середні ціни на каву арабіка та робуста з 2014 по 2025 роки відображають суттєві коливання на світовому ринку кави, що є наслідком комплексного впливу різних факторів, зокрема погодних умов, змін у попиті та пропозиції, а також глобальних економічних тенденцій (див. Рис. 2).

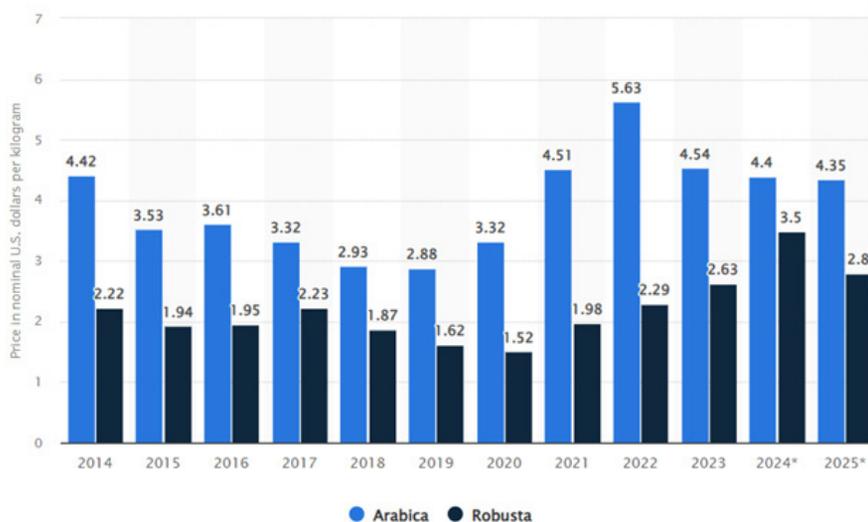

Рис.2. Середні ціни на каву арабіка та робуста в усьому світі з 2014 по 2025 рік (у номінальних доларах США за кг)

Джерело: складено авторами за матеріалами [6]

У період з 2014 по 2018 роки спостерігалось загальне зниження цін на обидва види кави. Ціна на арабіку зменшилася з 4,24 до 2,93 долара США за кілограм, а на робусту – з 2,22 до 1,87 долара США за кілограм. Це могло бути пов'язано з надлишковою пропозицією на ринку та стабільними врожайми в основних країнах-виробниках, що створило тиск на ціни вниз.

Починаючи з 2019 року, намітилися нові тенденції. Ціни на арабіку почали зростати, досягнувши піку в 2022 році – 5,63 долара США за кілограм. Це значне зростання цін можна пояснити несприятливими погодними умовами, зокрема посухами та заморозками у Бразилії – найбільшому світовому виробнику арабіки. Зменшення врожаю призвело до скорочення пропозиції на світовому ринку, що спричинило підвищення цін [7].

Ціни на робусту також демонструють зростання у цей період, особливо з 2021 по 2024 роки, коли вони піднялися з 1,98 до 3,5 долара США за кілограм. Підвищення цін на робусту може бути пов'язане зі збільшенням попиту на цей вид кави як більш доступну альтернативу арабіці в умовах її подорожчання. Крім того, погодні умови та логістичні проблеми у країнах-виробниках робусти могли сприяти зменшенню її пропозиції.

Прогнозоване зниження цін на обидва види кави у 2025 році – до 4,35 долара США за кілограм для арабіки та 2,8 долара США для робусти – може свідчити про очікуване відновлення врожаїв та стабілізацію ринку після періоду високих цін, але реалії ринку можуть змінити прогноз через неврожай, про який вже відомо. Відновлення виробництва та покращення логістичних ланцюгів постачання сприятимуть збалансуванню попиту та пропозиції [8].

Головними викликами для кавового бізнесу є кліматичні зміни, які впливають на врожайність та якість зерен, а також коливання світових цін. Пандемія COVID-19 вплинула на споживчі звички, тимчасово зменшивши відвідуваність кав'ярень, але стимулювавши онлайн-продажі та доставку.

Перспективи галузі залишаються позитивними завдяки постійному зростанню світового попиту. Інвестиції у сталий розвиток, інновації та адаптація до змінних умов ринку є ключовими факторами успіху.

Кавовий бізнес в Україні останніми роками демонструє динамічний розвиток, відображаючи світові тенденції зростання споживання кави та популяризації кавової культури. Зміни у споживчих вподобаннях, поява нових форматів кав'ярень, розширення асортименту та підвищення якості продукції сприяють формуванню конкурентного середовища та стимулюють підприємців до впровадження інновацій [9].

За даними Державної служби статистики України, споживання кави на душу населення поступово зростає. Якщо раніше українці віддавали перевагу традиційному чаю, то нині кава стає невід'ємною частиною повсякденного життя багатьох громадян.

Основними тенденціями розвитку кавового ринку в Україні є зростання кількості кав'ярень та кавових мереж [10]. У великих містах спостерігається значне збільшення кількості закладів, що спеціалізуються на приготуванні кави. Українські споживачі стають більш вибагливими щодо якості кави, способів приготування та походження зерен. Зростає популярність альтернативних методів заварювання, таких як пурвер, кемекс та аеропрес. Крім традиційних кавових напоїв, заклади пропонують спеціальні сорти кави, сезонні пропозиції, а також альтернативи для споживачів із спеціальними дієтичними потребами.

Висновки. Зростання цін на сировину веде до підвищення витрат на виробництво продукції, що може відобразитися на кінцевих споживачах через підвищення роздрібних цін. Це може призвести до зниження попиту або зміни споживчих вподобань на користь більш економічних варіантів.

Підприємства кавового сектору в Україні змушені адаптувати свої стратегії. Оптимізація витрат стає пріоритетом, що може включати пошук альтернативних постачальників, використання сумішей з більшим вмістом робусти або впровадження нових технологій для підвищення ефективності виробництва. Маркетингові стратегії можуть бути спрямовані на інформування споживачів про якість продукції та обґрунтування цінових змін.

Зміни у цінових співвідношеннях між арабікою та робустою впливають на асортиментну політику. Збільшення використання робусти у сумішах може стати необхідністю для збереження конкурентних цін, хоча це може вимагати додаткових зусиль для підтримки якості напоїв.

Список літератури

1. Вітюк А. В., Залєвська А. О. Аналіз розвитку ринку кавових напоїв в Україні. *Innovation and Sustainability*. 2023. № 4. С. 72-80. DOI: <https://doi.org/10.31649/ins.2023.4.72.80> (дата звернення 20.11.2024).
2. Громик О. Аналіз сучасного стану кавової індустрії в Україні. Ресторанний і готельний консалтинг. Інновації. 2022. Т. 5. № 2. С. 250–264. DOI: [10.31866/2616-7468.5.2.2022.270105](https://doi.org/10.31866/2616-7468.5.2.2022.270105) (дата звернення 22.11.2024).
3. Leading coffee exporting countries worldwide in 2023 (in million U.S. dollars). Statista: веб-сайт. URL: <http://surl.li/bifxsl> (дата звернення 20.11.2024).
4. Leading coffee importing countries worldwide in 2023 (in million U.S. dollars). Statista: веб-сайт. URL: <http://surl.li/zowyem> (дата звернення 20.11.2024).
5. Coffee export volumes worldwide in January 2022, by leading countries (in 1,000 60-kilogram bags). Statista: веб-сайт. URL: <http://surl.li/pgbifx> (дата звернення 20.11.2024).
6. Average prices for Arabica and Robusta coffee worldwide from 2014 to 2025 (in nominal U.S. dollars per kg). Statista: веб-сайт. URL: <http://surl.li/clruut> (дата звернення 20.11.2024).
7. Coffee Market Research Report Information Source: Market Research Future. URL: <https://www.marketresearchfuture.com/reports/coffee-market-6889> (дата звернення: 20.11.2024).
8. Россоха В. (2024). Потенціал ринку кави в Україні та світі. *Економіка та суспільство*, (65). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-44> (дата звернення 25.11.2024).
9. Державна служба статистики України. (2023). Статистичні дані про споживання кави в Україні. Веб-сайт. URL: www.ukrstat.gov.ua (дата звернення: 25.11.2024).

10. Шикіна О. В. Індекс туристичної конкурентоспроможності як показник туристичного потенціалу України. Вісник Хмельницького національного університету. 2017. № 2. Т. 2. С. 275–279.

References

1. Vitiuk A., Zalievska A. (2023). Analysis of the development of the coffee beverages market in Ukraine. *Innovation and Sustainability*, 4, 72-80. DOI: <https://doi.org/10.31649/ins.2023.4.72.80> (accessed 20 November 2024). [In Ukrainian].
2. Gromyk, O. (2022). Analysis of the current state of the coffee industry in Ukraine. *Restorannyj i hotel'nyj konsal'tynh. Innovatsii*, 5, 2, 250–266. [In Ukrainian].
3. Leading coffee exporting countries worldwide in 2023 (in million U.S. dollars). Retrieved from <http://surl.li/bifxsl> (accessed 20 November 2024).
4. Leading coffee importing countries worldwide in 2023 (in million U.S. dollars). Retrieved from <http://surl.li/zowyem> (accessed 20 November 2024).
5. Coffee export volumes worldwide in January 2022, by leading countries (in 1,000 60-kilogram bags). Retrieved from <http://surl.li/pgbifx> (accessed 20 November 2024).
6. Average prices for Arabica and Robusta coffee worldwide from 2014 to 2025 (in nominal U.S. dollars per kg). Retrieved from <http://surl.li/clruut> (accessed 20 November 2024).
7. Coffee Market Research Report Information Source: Market Research Future. Retrieved from <https://www.marketresearchfuture.com/reports/coffee-market-6889> (Accessed 20 November 2024).
8. Rossokha V. (2024). The potential of the coffee market in Ukraine and the world. *Ekonomika ta suspilstvo*, (65). Retrieved from <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-44> (accessed 25 November 2024). [In Ukrainian].
9. Ukrstat (2023). State Statistics Service of Ukraine. Statistical data on coffee consumption in Ukraine. Retrieved from www.ukrstat.gov.ua (Accessed 25 November 2024). [In Ukrainian].
10. Shykina O. V. (2017). Tourism Competitiveness Index as an Indicator of Ukraine's Tourism Potential. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu*, 2, 2, 275-279. (Accessed 20 November 2024). [In Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 13.12.2024

Прийнята до публікації 20.12.2024